

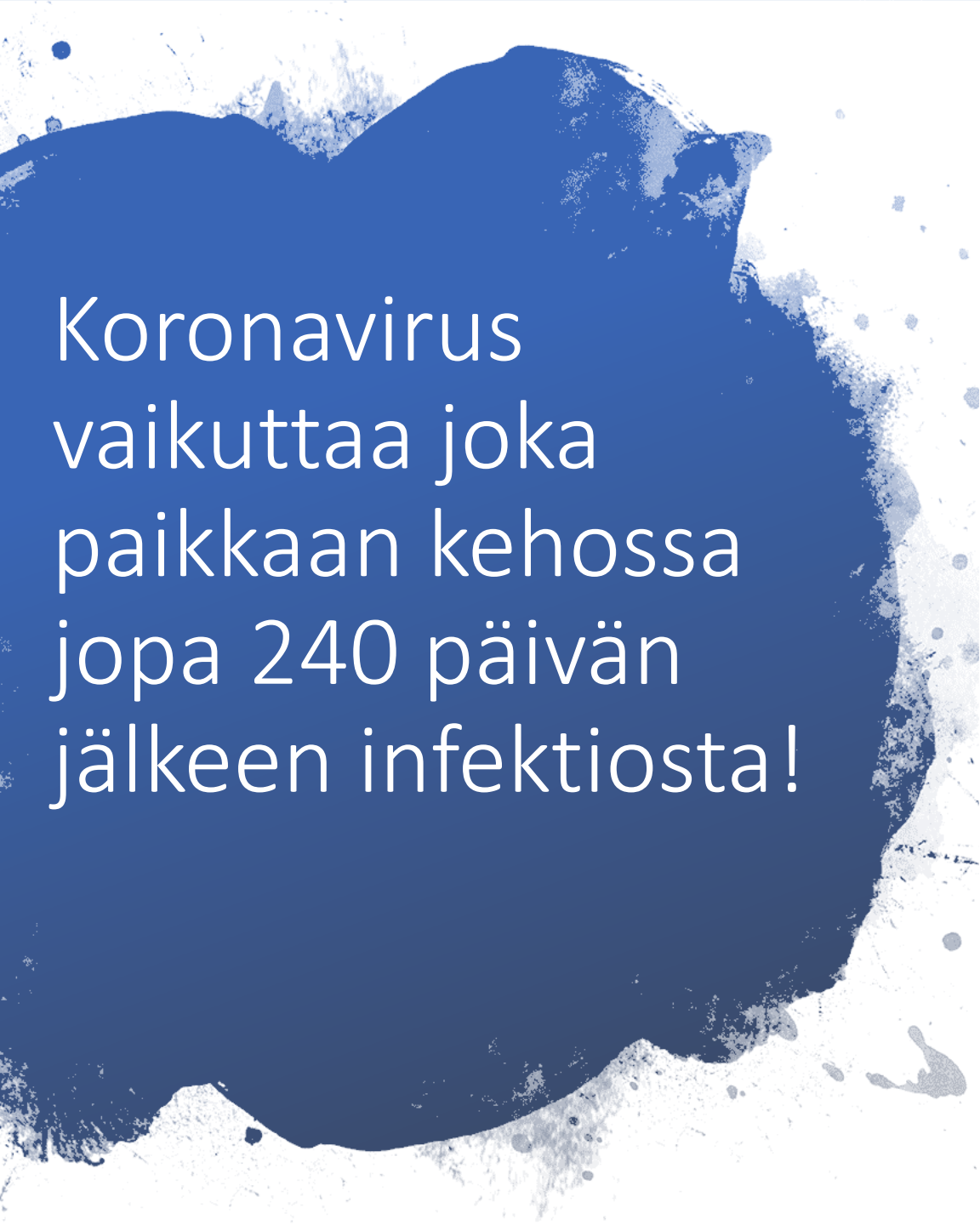
Katsaus pitkään koronaan potilaiden näkökulmasta

Mikä on pitkä korona eli long covid?

Kuka pitää esitystä:

- * Joni Savolainen, IT-alan ammattilainen, 34-vuotias perusterve pitkän koronan sairastaja
- * Oireilu jatkuu edelleen 240 pv ensioireiden havaitsemisesta (13.3.2020–)
- * Koronadiagnoosi kliinisten oireiden perusteella 104. päivän kohdalla HUS / infektiolääkäri, kun 3 negatiivista PCR-testiä nenänielusta ei kertonut totuutta ja vasta-aineita ei löytynyt
- * Korona-vertaistukiryhmän perustajia ja www.apuakoronaan.fi -sivuston ylläpitäjä
- * Mukana monessa eri tutkimuksessa potilaana
- * Tekee taustalla yhteistyötä tutkijoiden, lääkäreiden ja eri maiden vertaistukiryhmien vetäjien kanssa
- * Tapasimme vertaistukiryhmien vetäjien kanssa WHO:n pääjohtajan ja heidän henkilökuntaa. Viesti heiltä oli **“We have heard your message about long covid and we will act”** (1,2,3)

Koronavirus
vaikuttaa joka
paikkaan kehossa
jopa 240 päivän
jälkeen infektiosta!

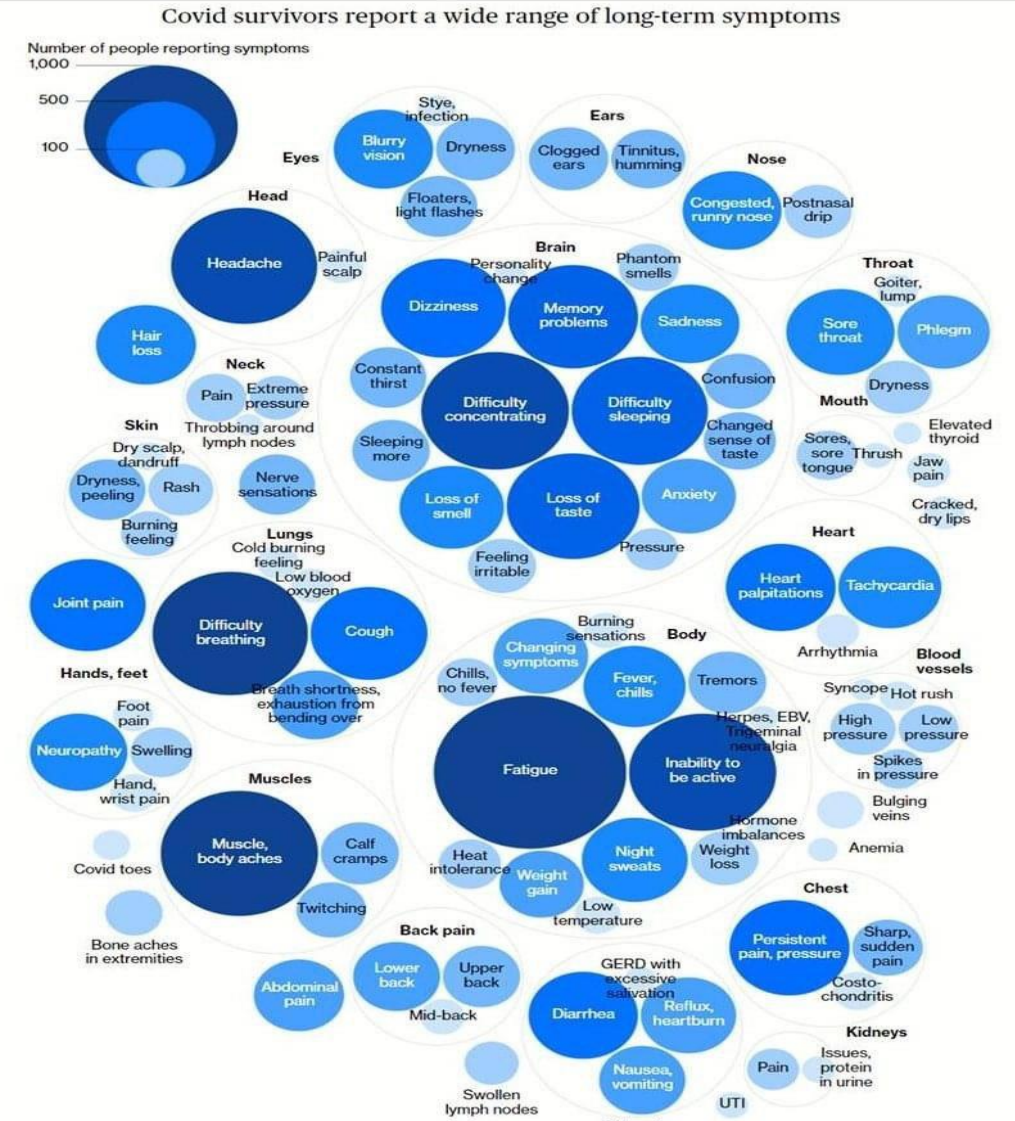
Esimerkkejä long covid -oireista (Suomi)

Oireilun tunnistaminen juuri koronaksi vaikeaa, koska oireet ovat moninaiset! (4,5,6,7,8,12)

- kuume ja voimakas hikoilu
- kipeä tai karhea kurkku, aivastelu, vuotava, kuiva tai tukossa oleva nenä ja poskiontelokipu
- sitkeä yskä, hengitysvaikeudet ja kipu keuhkoissa
- vilunväristykset kaikkialla
- rintakipu ja paineen tunne rinnassa, kupliva tai polttava tunne rintakehässä, viiltävä kipu rinnassa, kostokondriitti ja keuhkopussitulehdus
- sydänongelmat, esimerkiksi sydänpussitulehdus, korkea verenpaine, sydänlihastulehdus sekä erillaiset sydämen rytmihäiriöt, kuten takykardiat ja bradyarytmiat
- hermostolliset ongelmat, kuten päänsärky, huimaus, aivosumu, ortostatismi, pyörtäily, haju- ja makuaistin menetys tai vääristymät, kipeä kieli, tinnitus sekä valo- ja äänilyherkkyys
- turvonneet imusolmukkeet
- erillaiset ihottuma, paiseet, mustelmien yhtäkkinen ilmestyminen, haavaumat limakalvoilla, sormien tuntomuutokset, pistelyt, raajojen puutumiset
- kasvojen, käsien ja jalkojen kihelmöinti sekä tunnottomuus tai neuropatia
- lihaskivut, lihasheikkous ja nivelkivut, lihasten tahaton nykiminen
- silmätulehdukset, silmien kuivuminen ja näköhäiriöt
- äärimmäisen voimakas väsymys, unettomuus ja unihäiriöt
- vatsakipu, pahoinvointi, ripuli ja vatsan turvotus, närästys ja refluksioireet
- Sekundääriset bakteeri- ja hiivatulehdukset (kuten esim. ihoinfektiot, virtsatieinfektiot)
- hammas- tai leukaperien särky, elohiiri eri puolilla kehoa
- hiustenlähtö
- verisuonien ongelmat, pullistuvat suonet, polttavat suonet

Mikä on trendi maailmalla oireiden moninaisuuden suhteen?

Samanlainen kuin Suomessa. Koronavirusinfektio pitkittyy arviolta 10–30 %:lla sairastuneista. Ei ole väliä, oletko nuori perusterve vai vanhempi ihminen. Syytä ei vielä tiedetä. Lapset voivat myös saada pitkän koronan.
(7,8,9,10,11,12,13,14,21,22,23,27)

Miten pitkään koronaan suhtaudutaan maailmalla?

Erittäin vakavasti. Epäillään jopa, että pitkä korona aiheuttaa enemmän vahinkoa kansanterveydellisesti kuin itse epidemia. Viime viikolla uutisoitiin, että Tanskassa perustetaan post covid -klinikoita eri puolille maata. (15,23,26)

ICD 10 -koodit tulossa (U09.9 - Postinfectious state after covid-19)
(16)

Samanlaisia post covid -klinikoita on nyt avattu seuraavissa maissa: USA, UK, Italia ja Intia (17,18,19,20)

About us

NEWS

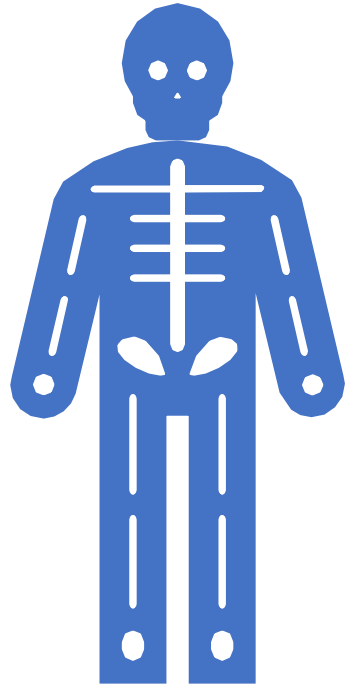
New clinics for patients with severe late effects after COVID-19

The National Board of Health has made recommendations for organization and professional efforts in the event of late sequelae of COVID-19. The recommendations describe how and where in the health care system late effects must be investigated and treated.

03 NOV 2020

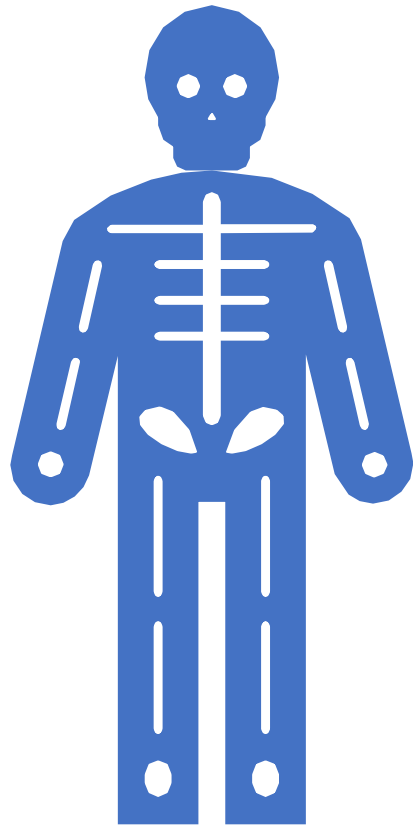
Mikä on Suomen tilanne pitkän koronan suhteen?

- Huono
- Kansa ei tiedä juuri mitään pitkäaikaisvaikutuksista, koska viranomaisviestintä uupuu täysin
- Viranomaisilta puuttuu tilannekuva siitä, kuinka monella potilaalla on pitkä korona, koska suuri osa potilaista helmikuulta / maaliskuulta tai jopa aiemmilta kuukausilta on edelleen sairaana, eivätkä he päässeet testeihin tarpeeksi ajoissa, jotta koronavirus olisi saatu kiinni nenänielusta (25)
- Vasta-ainetestit eivät ole yksilötasolla luotettavia, koska kaikki eivät saa mitattavia tasoja / määriä vasta-aineita
- Lääkärit ovat neuvottomia tilanteen kohdatessaan, koska kliinisiä oirekuvia ei ole saatavilla. Ei tiedetä miten tämä diagnosoidaan eikä ole ohjeita siitä, mitä pitää tutkia
- **Mitä pitäisi tehdä?**

Mitä tarvitaan potilaiden näkökulmasta:

1. Viranomaisviestintää pitkistä koronasta kansalaisille. Osa nuorista perusterveistä voi sairastua pitkäaikaisesti (+-240 päivää) SARS-COV-2:n aiheuttamaan infektiin.
2. Diagnostiset kriteerit, jotta covid-19-diagnoosi voidaan asettaa ilman varmentavia laboratoriotestejä.
3. Post covid -klinikoita. Nykyinen hoitopolku on aivan liian pitkä, koska tauti on monielininfektio (ei vain ylähengitystieinfektio).
3. Lisää tutkimusta pitkistä koronasta ASAP.
4. Pitää nimittää STM/THL-resursseja, jotka keskittyvät pelkästään pitkään koronaan.

Pitkän koronan seuraukset:

1. Vielä ei tiedetä, jäävätkö nämä oireet pysyviksi osalle potilaista.
2. Pitkäaikaissairauksia, mahdollisesti jopa pitkäaikaistyökyvyttömyyttä myös nuorissa ikäluokissa, mikä tulee kovin kalliiksi yhteiskunnalle.
3. Mahdollisesti jopa elinajanodotteen lasku. (24)

KIITOS!

Lähteet

1. <https://www.buzzfeednews.com/article/briannasacks/covid-long-haulers-who-coronavirus>
2. <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---21-august-2020>
3. <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---30-october-2020>
4. www.apuakoronaan.fi/koronaviruksen-oireet
5. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfXeRpKW-N3rGhdScqhz6svB3CVRPyWII_otVaMjQH6_pzY_g/viewanalytics
6. <https://www.potilaanlaakarilehti.fi/uutiset/pitkaan-oireilevien-covid-19-potilaiden-omakohtaista-tietoa-kannattaa-hyodyntaa>
7. <https://www.bloomberg.com/graphics/2020-opinion-covid-long-haulers-chronic-illness>
8. <https://patientresearchcovid19.com/research/report-1>
9. <https://edition.cnn.com/2020/09/15/us/long-haul-coronavirus-father-son/index.html>
10. <https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/risk-comms-updates/update-36-long-term-symptoms.pdf>
11. <https://post.parliament.uk/short-and-long-term-health-effects-of-covid-19>
12. https://apuakoronaan.files.wordpress.com/2020/08/2020_survivors_group_long_haulers_report.pdf
13. <https://www.nytimes.com/2020/10/22/well/family/coronavirus-symptoms-kids-children-long-hauler.html>
14. <https://apuakoronaan.files.wordpress.com/2020/11/wp-1604685049631.mp4> (WHO DR Tedros puhuu long covidista)
15. <https://www.sst.dk/da/Nyheder/2020/Nye-klinikker-til-patienter-med-svaere-senfoelger-efter-COVID-19>
16. <https://www.icuregswe.org/en/about-sir/nyheter/new-icd-codes>
17. <https://www.england.nhs.uk/2020/10/nhs-to-offer-long-covid-help>
18. <https://www.mountsinai.org/about/covid19/center-post-covid-care>
19. <https://edition.cnn.com/2020/07/19/health/long-covid-italy-uk-gbr-intl/index.html>
20. <https://www.thehindu.com/news/national/kerala/post-covid-clinics-opened-in-wayanad/article33041527.ece>
21. <https://www.gov.uk/government/publications/covid-19-long-term-health-effects/covid-19-long-term-health-effects>
22. https://www.huffpost.com/entry/kids-long-haul-covid-parents_15f5b81cec5b6b48507ff886d?guccounter
23. <https://www.irishtimes.com/news/world/europe/who-raises-alarm-over-widespread-and-enduring-damage-of-long-covid-1.4395763>
24. https://www.eurekalert.org/pub_releases/2020-09/iifa-ccc091520.php
25. <https://www.duodecimlehti.fi/duo15670>
26. <https://www.gov.uk/government/news/health-secretary-warns-of-long-term-effects-of-covid-19-as-new-film-released>
27. <https://www.eatthis.com/fauci-long-hauler>